

and also his precocity the index of which was age the representatives of which (227 heads) entered to the class 2.05.

Orlovskiy trotter, precocity, line, class, 2.05, playfulness, standartbredniy trotter.

УДК 636.1.083.38 – 027.15

ДИНАМІКА ЖВАВОСТІ І ЛІНІЙНОГО РОСТУ КОБИЛ ОРЛОВСЬКОЇ РИСИСТОЇ ПОРОДИ ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

І.І. Глушак, кандидат сільськогосподарських наук

Вивчено динаміку лінійного росту і жвавості кобил орловської рисистої породи з врахуванням заводських ліній та вікового критерію. Доведено, що кобили генеалогічної групи Піона 2.00,1 мали найменші показники лінійного росту і жвавості, а за промірами екстер'єру поступалися стандарту орловської породи.

Встановлена найкраща роботоздатність на 1600 м (2.15,2) кобил лінії Пілота 2.02,2, що є підставою використання їх для формування провідної групи орловської породи.

Доказано, що для конкурентноздатності кобил групи Піона 2.00,1 потрібно покращити використання методів селекції та продовжити дослідження.

Орловська рисиста порода, промір, стандарт, жвавість, лінія, екстер'єр, кобили, іподром.

Популярність розведення і використання орловської популяції коней вітчизняної селекції підтверджується збільшенням кількості племінного поголів'я. Так, за останні шість років, а саме на 01.01.2014 року, від загальної кількості племінних коней на Україні, частина чистопородного поголів'я орловської рисистої породи збільшилась на 3,6% і складає 19,2% [1, 4].

На сьогодні жвавість рисистого поголів'я від дворічного до старшого віку є основною селекційною ознакою. Для досягнення прогресу жвавості, як один з головних факторів, є відбір кращого племінного поголів'я.

Крім того, сьогодні питання для орловського рисака, щодо впливу лінійного росту на відбір кращих індивідуумів з найкращою

жвавистістю, є особливо важливим, адже даним поєднанням потрібно зберегти нарядність та досягти прогресу основної роботоздатності.

В цілому виявлені результати прогресу жвавості є фактором впливу як на економічну, так і селекційну ефективність розведення орловської рисистої породи.

Метою дослідження було вивчити динаміку лінійного росту і жвавості та впливу даних селекційних факторів для відбору та племінного використання кращих кобил орловської рисистої породи 2007 р.н.

Матеріали та методи дослідження. Для дослідження було відібрано групи кобил орловської рисистої породи ставки 2007 р.н., які були випробувані на Київському іподромі у 2009 (дворічки) та 2010 (трирічки) роках. Для досягнення поставленої мети вивчали динаміку та поєднання даних лінійного росту і найкращої жвавості кобил дво- та трирічного віку, а також перспективи використання одержаних результатів для відбору до провідної групи кращих майбутніх маток орловської рисистої породи.

Групи формували з врахуванням вікового критерію та лінійної незалежності за принципом аналогів згідно розробленої схеми (табл. 1). Вихідні дані статистично опрацьовано відповідно до загальноприйнятих методик із використанням табличного процесора Excel [3].

1. Схема науково-виробничого досліджу

Генеалогічна група	Номер групи	Кількість голів	Батьки кобил – продовжувачі ліній
Кобили ставки 2007 р.н.	1	15	Уклон 2.04,1; Фінал 2.06,5; Маліновий Звон
			2.06,6; Крестовий поход 2.04,9; Композитор
			2.04,1; Дельфін 2.03,5; Купорос 2.10,7
в т.ч. лінія Барчука 2.12,0	2	6	Уклон 2.04,1; Маліновий Звон 2.06,6
лінія Пілота 2.02,2	3	4	Крестовий поход 2.04,9; Композитор 2.04,1
лінія Піона 2.00,1	4	3	Дельфін 2.03,5; Купорос 2.10,7; Фінал 2.06,5

Для виконання роботи використано загальноприйняті методики досліджень у тваринництві.

Результати досліджень. За середніми значеннями промірів кобил генеалогічних груп потрібно констатувати, що дані дочок, одержаних від жеребців лінії Пілота 2.02,2, перевищували вимоги стандарту породи від 0,4 см (обхват п'ястку) до 1,8 см (обхват грудей). Найменшими даними промірів, як і за попередніми дослідженнями [2], характеризувались кобили, одержані від

продовжувачів лінії Піона 2.00,1, що за всіма показниками поступались вимогам орловської породи для такого віку (табл. 2).

2. Динаміка промірів кобил орловської рисистої породи, $M \pm m$

Групи	Проміри, см			
	висота у холці	коса довжина тулубу	обхват	
			грудей	п'ястку
дворічки				
Кобили ставки 2007 р.н.	156,8±1,4	159,0±1,5	178,2±1,4	19,8±0,2
в т.ч. лінія Барчука	158,8±3,1	159,7±3,2	178,0±2,6	20,0±0,4
2.12,0				
лінія Пілота 2.02,2	156,8±1,9	159,3±3,7	180,8±2,6	19,9±0,4
лінія Піона 2.00,1	154,0±1,9	156,7±1,8	174,0±2,6	19,3±0,2
трирічки				
Кобили ставки 2007 р.н.	159,4±1,5	162,8±1,6	182,1±1,4	20,3±0,2
в т.ч. лінія Барчука	162,3±3,1	164,8±3,4	182,5±2,6	20,3±0,4
2.12,0				
лінія Пілота 2.02,2	158,8±1,9	161,5±3,6	184,0±2,9	20,4±0,3
лінія Піона 2.00,1	156,6±1,0	161,5±0,7	177,7±2,2	20,1±0,2

Поголів'я першої та другої генеалогічної групи, за виключенням обхвату грудей, характеризувались лінійним ростом на рівні стандарту або дещо перевищували його (до 3,8 см за висотою у холці кобил л. Барчука 2.12,0).

Лідерами за кращими показниками лінійного росту, серед генеалогічних груп трирічного віку, є потомство, одержане від продовжувачів ліній Барчука 2.12,0 і Пілота 2.02,2. Відмінність підтверджена перевагами у порівнянні з стандартними вимогами вікового критерію породи даних основних промірів кобил. Кобили генеалогічної групи Піона 2.00,1, як і у дворічному віці, характеризувались меншими значеннями, порівняно з стандартними вимогами, за висотою у холці (на 0,4 см) і обхватом грудей (на 5,3 см).

В цілому, з врахуванням належних вимог щодо лінійного росту трирічних кобил, першочергово потрібно пропонувати до складу провідної групи та для відтворного процесу поголів'я генеалогічних груп ліній Барчука 2.12,0 і Пілота 2.02,2.

Відомо, що чим раніше буде виявлена рекордна жвавість кожної випробуваної кобили у дво-, три- і чотирирічному віці, тим

більшою конкурентноздатністю буде характеризуватись кінське маточне поголів'я у рисистому кіннозаводстві.

За результатами досліджень виявлено, що, з врахуванням недостовірної різниці щодо кількості стартів між генеалогічними групами, середня кваліфікаційна жвависть дворічних кобил на 1600 м змінювалась від 2.43,4 (л. Барчука 2.12,0) до 2.46,7 (л. Піона 2.00,1). Порівняно із стандартними вимогами кваліфікації на 1600 м (2.50,0 і жвавніше) встановлена різниця від 3,3 сек. (л. Піона 2.00,1) до 7,6 сек. (л. Барчука 2.12,0) (табл. 3).

З врахуванням лінійної належності виявлена найкраща середня роботоздатність на 1600 м (2.22,3) у кобил, одержаних від продовжувачів лінії Пілота 2.02,2, що на 7,7 сек. жвавніше порівняно із стандартними вимогами (2.30,0 і жвавніше) комплексної оцінки молодняку коней орловської рисистої породи.

3. Динаміка жвавості кобил орловської рисистої породи, $M \pm m$

Групи	Жвависть, хв.сек.±сек.		Кількість стартів для виявлення найкращої жвавості
	кваліфікаційна	найкраща	
дворічки			
Кобили ставки 2007 р.н.	2.44,2±1,4	2.24,8±1,3	6,5±0,4
в т.ч. лінія Барчука 2.12,0	2.43,4±1,6	2.24,2±1,7	6,7±0,5
лінія Пілота 2.02,2	2.44,4±4,1	2.22,3±4,1	6,5±0,3
лінія Піона 2.00,1	2.46,7±4,3	2.27,8±3,4	5,7±0,4
трирічки			
Кобили ставки 2007 р.н.	—	2.17,7±1,2**	7,2±0,9
в т.ч. лінія Барчука 2.12,0	—	2.17,2±1,4	8,5±1,6
лінія Пілота 2.02,2	—	2.15,2±1,0**	6,8±2,2
лінія Піона 2.00,1	—	2.22,2±2,1*	5,3±1,0

* $p < 0,05$; * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

Має місце стурбованість щодо виявлення кращої жвавості дворічних кобил, одержаних від продовжувачів лінії Піона 2.00,1, адже вона є найтихішою, особливо в порівнянні з ровесницями генеалогічної групи Пілота 2.02,2 (на 5,3 сек.).

Для трирічних кобил всіх генеалогічних груп встановлена аналогічна тенденція покращення жвавості, що характерна для дворічного віку. Лідером за найкращою роботоздатністю на 1600 м залишаються трирічні кобили лінії Пілота 2.02,2, що на 7,0 сек.

жвавніше ровесниць генеалогічної групи Піона 2.00,1 ($p < 0,05$) та 2,5 сек. всього поголів'я ставки 2007 р.н. ($p < 0,01$).

Висновки та перспективи подальших досліджень

1. За основними промірами дворічні кобили вітчизняної селекції генеалогічної групи Піона 2.00,1 поступались стандартним вимогам породи, а дочки продовжувачів лінії Пілота 2.02,2 перевищували такі вимоги від 0,4 см (обхват п'ястку) до 1,8 см (обхват грудей).

2. Встановлено, що з врахуванням недостовірної різниці за кількістю стартів для виявлення найкращої жвавості між генеалогічними групами дворічного віку, кобили, одержані від жеребців л. Піона 2.00,1, характеризувались найтихішою жравістю (2.27,8) та поступались ровесницям від 3,0 сек. (ставка 2007 р.н.) до 5,5 сек. (л. Пілота 2.02,2).

3. Найкраща скороспілість за жравістю (2.15,2) виявлена у трирічних дочок, одержаних від продовжувачів лінії Пілота 2.02,2, проте має місце стурбованість поєднання небажаного лінійного росту і найтихішої основної роботоздатності на 1600 м (2.22,2) кобил генеалогічної групи Піона 2.00,1.

4. Для реалізації заказних підборів та формування провідної групи популяції породи вітчизняної селекції потрібно максимально використати кобил генеалогічної групи Пілота 2.02,1.

5. За причини виявлення небажаних даних лінійного росту і жвавості кобил дво- і трирічного віку лінії Піона 2.00,1 та уникнення їх у майбутніх поколіннях потрібно скорегувати підбір жеребців, а також продовжити дослідження щодо поєднання динаміки промірів і жвавості для наступних ставок кобил орловської рисистої породи.

Список літератури

1. Гладій М.В. Деякі аспекти збереження генофонду вітчизняних порід коней України / М.В. Гладій, О.В. Бондаренко, Л.В. Вишневецький, Т.Є. Ільницька // Науково-технічний бюлетень. – Харків: ІТ НААН, 2014. – № 111. – С. 69–77.

2. Глушак І.І. Роботоздатність і лінійний ріст дворічного молодняку орловської рисистої породи / І.І. Глушак, С.Г. Нечваль // Збірник наукових праць Подільського державного агротехнічного університету. – Кам'янець-Подільський, ПДАТУ. – 2013. – Випуск 21. Технологія виробництва продукції тваринництва. – С. 65–67.

3. Меркурьева Е.К. Генетика с основами биометрии / Е.К. Меркурьева, Г.Н. Шангин-Березовский. – М.: Колос, 1983. – 406 с.

4. Ткачова І.В. Сучасна лінійна структура орловської рисистої породи в Україні / І.В. Ткачова // Науково-технічний бюлетень. – Харків: ІТ УААН, 2009. – № 101. – С. 127–137.

С учетом заводских линий, возраста изучено динамику линейного роста и резвости кобыл орловской рысистой породы. Доказано, что кобылы генеалогической группы Пиона 2.00,1 характеризовались недостаточными данными линейного роста и тихой резвостью, а с учетом промеров были ниже стандарта орловской породы.

Установлено лидирующее значение работоспособности кобыл линии Пилота 2.02,2 на 1600 м (2.15,2), что является обоснованием использования их для формирования племенного ядра орловской породы.

Доказано, что для конкурентоспособности кобыл группы Пиона 2.00,1 нужно улучшить использованные методы селекции и продолжить исследования.

Орловская рысистая порода, промер, стандарт, резвость, линия, экстерьер, кобылы, ипподром.

It was studied the dynamics of linear growth and agility of Orlovskia trotting breed mares with taking into account plant lines and age specific criterions. It's proven that mares from genealogical group of Pion 2.00,1 were characterized by the smallest data's of linear growth, agility and by smaller measurements than standard of Orlovskia breed.

The best workability at 1600 m (2.15,2) of mares from Pilot line 2.02,2 was determined, which is the ground to use them for forming the leading group of Orlovskia breed.

It's proven that for improving competitiveness of mares of Pion line 2.00,1 you should improve usage of selection methods and continue research.

Orlovskia, measure, standard, agility, line, exterior, mares, hippodrome.